

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

223. An valeat statutum, in quo cauetur, ne filia, vel filius possit
contrahere sine consensu Patris, alias cadat ab hæreditate? Et ex doctrina
huius Resolutionis aliqua alia circa hoc inferuntur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. CCXXIII. 213

ablata potestas, sed solum usus illius verum respondendum est negatiue, quia taliter est interdictus Principibus secularibus huiusmodi usus; vt ab eis in contrarium facta ipso iure irrita, & nulla sint. Neque in hoc audiendus est Petrus Sotus lect. 4. de matrim. oppositum docens vt in specie tenet Cornejo vbi supra.

5. Vnde displicet mihi id, quod nostris temporibus circa presentem questionem docuit Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thom. q. 7. de impd. matrim. dub. 1. num. 1. circa finem. vbi sic ait: Princeps secularis iuxta quosdam potest impedimenta matrimonij constituere respectu fidelium sibi subiectorum, cum Ecclesia non videatur posse restringere eius potestatem quippe qui non sit Ecclesie subiectus. Ita ille, qui reprobandum hanc sententiam, videtur tanquam probabilem admittere opinionem Petri Soto, quam omnes Doctores citati tanquam falsam & improbabilem resellunt, & maxime illi, qui mecum sentiunt Principes laicos etiam ex vi suæ iurisdictionis non posse fidelibus subditis impedimenta matrimonij apponere, quod non solum docuere recentiores citati, sed etiam veteres, vt D. Bonauentura in 4. dist. 42. art. 2. quest. 2. Richardus art. 2. quest. 2. & Paludanus quest. 1. art. 2. Et hæc olim Romæ anno 1634. adnotaueram, cum ibi inter viros doctos, occasione cuiusdam matrimonij magni Dynastæ quæstio hæc ardentem ageretur. An verò sola consuetudine possit introduci impedimentum ditimens, agit Cornejo in 3. pract. 6. de impd. matrim. disp. 7. dub. 4. per totum, & alij DD. superius à me citati.

RESOL. CCXXIII.

An valeat statutum, in quo cauetur, ne filia, vel filius possit contrahere sine consensu Patris, alia cadat ab hereditate?

Et ex doctrina huius Resolutionis aliqua alia circa hoc inferantur, & explanantur valde notanda, & menti tenenda.

Et etiam queritur, an statutum puniens contrahentes matrimonium cum hominibus alterius Ciuitatis infringat Ecclesiasticam libertatem?

Et an Pater incurrat excommunicationem Concilij, si iniuste impediat matrimonium filiorum?

Et an Testator possit disponere, vt sua filia nubat de consilio alicuius? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 75. alia 74.

§. 1. **A**liqui affirmatiuum sententiam docuerunt: & ita ex Soto docet Ledesma in sum. tom. 2. in Addit. ad Matr. cap. 7. concl. 5. fol. mibi 57. vbi defendit legem quandam Hispaniæ ita decernentem, vbi sic ait. [Esta sententia tiene el Padre Maestro Soto, y otros Doctores. La razón es, porque el casarse sin la voluntad de los padres, es contra la ley natural, y es pecado, que perturba la paz de la Republica, como se vee la experiencia. Luego justamente las leyes pueden castigar el tal pecado.] Ita ille. Et idem ex neotericis tradit Cancet p. 1. cap. 24. num. 4. & p. 3. cap. 11. num. 4. & testatur, in senatu Regio Cathalonix ita fuisse iudicatum, 1. Octobr. 1605. Vnde etiam Menchac tract. de success. creat. §. 10. num. 628. & Lup. in repet. cap. per verba. not. 3. §. 3. num. 9. de donat. inter vir. & vxor.

2. Sed meritò aduersus dictam legem insurgunt etiam Doctores Hispani, vt Couarru. super. 4. decr. p. 2. cap. 3. §. 3. m. 5. 6. & 7. & nouissimè Franciscus Molinus de ritu nupt. lib. 2. differ. 7. num. 14. Veracru. in specul. coniug. 3. art. 10. concl. 3. trat. 2. Corduba in tr. cas. consilien. q. 171. Nauarrus in Manuali, cap. 14. num.

15. Molina de primog. lib. 2. cap. 16. num. 6. Gutierrez pract. quest. lib. 2. quest. 1. num. 2. Matienzo in leg. 1. tit. 1. gloss. 4. num. 2. lib. 5. & alij penes ipsos. Et ratio est: quia disponit de spiritualibus; & ideo est contra libertatem Ecclesiasticam: & ita etiam Ludou. Mor. conf. 97. num. 8. vbi multos adducit. Martin. Vran. lib. 1. conf. 4. num. 34. R. aufner lib. 1. conf. 10. & alij. Vnde statutum puniens contrahentes matrimonium cum hominibus alterius ciuitatis, infringit Ecclesiasticam libertatem, & non est validum. Ita Ludou. Mor. conf. 96. n. 9. & alij. Vide Carolū de Grassis de effect. eber. eff. 2. n. 81. & sequ. & nouissimè Belletrom in disquis. cler. par. 1. tit. 6. §. 4. num. 43. vbi sic ait. [Neque viua legum habent leges, quæ inferunt penas matrimonium contrahentibus sine parentum consensu, etsi Principes eas tulerint ad honestatē persuadendam, quæ consistit in exigendo parentum consensu ab ipsis filiis ad conjugalem contractum; non tantē habet vim, cum id spectet ad Summ. Pontificem: laici etenim nihil possunt statuere, quod matrimonij liberum consensum impediatur, etiam circa accidentia ipsi matrimonio.] Ita ille, qui adducit nouem Doctores pro hac sententia: vnde de illa non est dubitandum, vt ex aliis iuribus, & rationibus probat Martha de iuris. part. 4. cent. 1. cas. 80. num. 5. vbi num. 11. notat, hoc procedere, si in statuto requiritur consensus de necessitate: secus autem si de consilio: quia si testator potest disponere, vt eius filia nubat de consilio alicuius: ergo & id poterit induci per statutum.

3. Notandum est etiam, quod in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 9. sic habetur: [Præcipit Synodus omnibus, cuiuscunque gradus, dignitatis, & conditionis existant, sub anathematis pena, quam ipso facto incurrant ne quouis modo, directe, vel indirecte, subditos suos, vel quoscunque alios cogat, quominus liberè matrimonia contrahant.] Ex quibus verbis videant ministri laici, ne statuendo aliquid circa matrimonia, incurrant in dictam excommunicationem: in quam minimè incurrerent Reges, & Imperatores, si talia statuta efficerent, quia oportet illos exprimere, vt alibi expressit Concilium sess. 11. de reform. & in Bulla Cœnæ, vt notat Henriquez lib. 11. cap. 6. num. 6. in Glossa, lit. G. & Gutierrez tract. de matrim. cap. 79. num. 12. Neque etiam talem excommunicationem incurreret pater; si iniuste impediret matrimonium filiorum: quidquid in contrarium asserat Martha vbi sup. de iuris. 4. cent. 1. cas. 71. num. 23. Et ita docet Sanchez de matr. tom. 1. lib. 4. disp. 22. num. 8. Nauarrus in sum. cap. 27. num. 150. Molina tract. 2. disp. 176. Henriquez, & Gutierrez, vbi supra, cum aliis. Ex his omnibus apparet, patrem non debere, neque posse in foro conscientie exheredare filiam, etiam stantibus his legibus, si nupserit contra eius voluntatem; nec posse Confessarium absoluerē patrem in articulo mortis, nisi prius reuocet testamentum vbi eam exheredauit.

4. Post hæc scripta inuenio Ioan. Valerum in suis differentiis vtriusque fori, verb. matrimonium, differ. 1. hanc questionem tractare, & nobiscum sentire. Vnde miror, Rebelleum p. 2. lib. 2. p. 14. sect. ult. 29. contrarium docere: quia tales leges tantum per accidens derogant libertati Ecclesiasticæ: ergo non sunt iniuste, & inualidæ, vt docet Caietanus in sum. verb. excomm. cas. 31. & 37. Nauarr. cap. 21. num. 120.

5. Sed hanc sententiam Nauarri, & Caietani supra refutauimus: ergo non est audiendus Rebelleus. Ad illud verò, quod asserit Ledesma, quod dictæ leges sunt latae propter bonum commune, vt conferretur pax, & concordia inter ciues; respondeo, quod vtilitas publica, & bonum commune non confert iurisdictionem laicis. Vt possint statuere aliquid in detrimentum

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. Ref. 58. §. Notandum est. in fine.

detrimentum libertatis Ecclesiasticae, vt norant communiter Doctores, tam Theologi, quam Iurifconsulti: sed hoc accideret in casu nostro: ergo, &c.

RESOL. CCXXIV.

An Princeps secularis possit ferre aliquam legem aduersus filios contra iustam parentum voluntatem nubentes? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 105. alias 104.

Sup. hoc in Ref. præterita, & infra in fine Ref. 226. & 243. §. 3. ante mediū, & signanter. §. 11.

§. 1. **A**firmatiuum sententiam docent non pauci Iurifconsulti; & inter Theologos illam docet Molina *de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 176. a num. 24.* & Rebell. *de obligat. iustit. part. 2. quest. 14. sect. 3.* quos nouissimè sequitur Pontius *de Sac. matr. lib. 2. cap. 1. §. 3. num. 29.* & ex Iuristis neotericis Cancr. *lib. 3. var. cap. 1. n. 4.* & Anguiano *in tract. de legib. tom. 1. lib. 2. contr. 13. num. 15. & 30.*

2. Sed meritò supradictā sententiā non admittit Belletus *in diuis. cler. p. 1. tit. de exemptionib. cleric. à statut. sacrl. §. 5. n. 43. qui citat 8. Doctores*, quibus ego addo ex Theologis Sanchez *de matr. 10. 1. lib. 4. disp. 25. n. 2.* & Vasquez *in 3. p. tom. 4. disp. 4. de matr. cap. 2. num. 24.* Dicendum est igitur, supradictas leges esse contra immunitatem Ecclesiasticam; & licet filij non bene agant, si nubant sine parentum licentia, atamen non est ferenda lex, quæ eos exheredari à parentibus permittat, si velint; & hoc etiam si supradicti filij indigne nubent, obseruat Sanchez *num. 3.* Vide citatos Doctores. Et ratio est: quia ius canonicum omninodā in matrimonio libertatem poscit: & idè reicit pœnam in sponsalibus positam, *cap. gemma de sponsalib.* Sed propter pœnam exheredationis, vel aliam valde minuitur dicta libertas. Ergo dictæ leges erunt cōtra ius canonicum, & sunt ab illo correctæ. Et idè Valerius *in diff. vtriusque fori, verb. matr. diff. 1. num. 2.* & seq. supradictas leges, tanquam improbas, in foro conscientiaē damnat, & reprobat, sicut etiam damnarunt Doctores, quos citat Molinus *de ritu nupt. lib. 2. diff. 7. num. 57.* Nec obstat contra supradictā, lex quædam, quæ obseruatur in Regno Cathalonie: nam hoc pertinet ad factum; & in Regno illo leges conduntur in Comitibus generalibus, non solum à laicis, sed etiam ab Episcopis, & aliis Ecclesiasticis. Ergo, vt ait Molinus *ubi supra*, iustificatur supradictæ leges ex scientia, & tolerantia Romani Pontificis. Sed de hac scientia, & tolerantia dictum est *supra*: ad alia igitur procedamus.

Sup. hoc supra in Ref. præterita in fine §. 11.

RESOL. CCXXV.

An statutum disponens mulierem extra territorium nubentem cum sua familia priuandam fore hereditate, est ei sit quaesita, sit contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 57. alias 56.

Sup. hoc supra in Ref. 223. §. 2. ante mediū, verū, vnde statutu.

§. 1. **S**i in hoc Siciliae Regno tale statutum adesset, non pauci illud frangerent. Sed ad rem. Multi hoc statutum valere opinati sunt: & ita docet Baldus *in leg. si matre. C. de suis, & legit. her. idem Baldus lib. 1. cons. 357. & in cap. consului. num. 6. de offic. deleg. Soci-nus, & Iason in l. 1. §. veteres. ff. de acquir. possess. Alexander lib. 2. cons. 251. num. 2. Ruinus lib. 3. cons. 49.* & alij. Et ratio est: quia huiusmodi statuta facta sunt in bonum Reipublicæ, ad eam replendam liberis, & vt etiam plures sint in ea, qui gabellas soluant, & onera sustineant. Sed contrariam sententiam omninodè amplectendam esse puto: quia matrimonia libera

esse debent ab omni coactione, ex leg. Titia *ff. de verborum oblig.* Vnde & in terminis huius questionis non valere similia statuta, etiam si colorem quandam publicæ utilitatis præferant, docet Panormitanus *in cap. 1. de spons.* Decius post Felinum *in cap. Ecclesia S. Maria num. 36. de condit. & hanc opinionem communem esse testatur Gabriel lib. 2. cons. 12. num. 9.* & illam nouissimè docuit Molina *de ritu nuptiarum, lib. 2. differ. 7. num. 26.* & post illum Barbosa *in collectan. tom. 2. lib. 4. tit. 1. cap. 1. num. 7.*

RESOL. CCXXVI.

An Princeps laicus possit imponere pœnas, ne matrimonia inter consanguineos contrahantur, & illas exigere, etiam imperata à Pontifice dispensatione?

Et an circa accessorium matrimonij possit Princeps secularis leges ferre, aut pœnas imponere matrimonio contrahentibus sine parentum consensu?

Et insertur, quod iudices laici possunt pœnas imponere contra non obseruantes dies festos; Verum si Episcopus dederit licentiam alicui laborandi in die festo, non possunt propterea iudices laici illum punire, vt transgressorem festorum, stante dicta licentia Episcopi? Ex part. 1. tract. 1. Refol. 17.

§. 1. **A**firmatiuum sententiam docet Cutellius *in Cod. leg. Sicul. ad legem Federic. cap. 83. not. 88. num. 2.*

2. Sed hæc opinio mihi non placet, vt patet ex Decreto Concil. Tridentini, *sess. 24. c. 9. de reform. matrimon.* in quo sub anathemate interdicitur Principibus secularibus ne directè, vel indirectè matrimonij libertatem impediunt. Sed quis non videt quod per supradictas pœnas impediretur matrimonij libertas, nam contrahentes non valentes ex paupertate soluere pœnas à iudice laico impostas, & per Cutellium adduc obligantes, etiam post obtentam dispensationem à Pontifice; vtique retraherentur ab inuendo matrimonio, ergo, &c. Deinde matrimonium initum post obtentam dispensationem à Pontifice inter consanguineos esse licitum, quomodo igitur potest puniri per iudicem laicum, etenim pœna non est danda sine culpa, Confirmantur hæc omnia ex doctrina, quam assertit Barbosa *in Collectan. Doctor, ad Concil. Triad. sess. 25. de Regul. cap. 12. num. 11.* vbi docet quod iudices laici possunt pœnas imponere cōtra non obseruantes dies festos; verum si Episcopus dederit licentiam alicui laboranti in die festo, non possunt propterea dicti iudices laici illum punire, vt transgressorem festorum, stante licentia obtenta ab Episcopo, & ita ait fuisse decisum à sacra Congregatione die 9. Nouembris 1619. Facit etiam pro hac sententia doctrina Basilij Pontij *de matrim. lib. 6. cap. 2. num. 4.* vbi docet, neque circa accessorium matrimonij posse principem secularem, ex defectu potestatis leges ferre, si eo accessorio impeditur principale; & licet postea Pontius addat leges laicorum, quæ pœnis constitutis adiungant prohibitiones Ecclesiasticas circa matrimonium esse validas, tamen hoc intelligendum est, vt diximus, si adhuc persistant Ecclesiasticæ prohibitiones, sed in casu, de quo amplius non adest prohibitio Ecclesiastica, ergo, &c. Et idè ex his docet Belletus *in diuis. Cler. part. 1. tit. de exempt. Cler. à stat. seculari, §. 4. num. 47.* quod vim legum non habent leges, quæ inferunt pœnas matrimonium contrahentibus sine parentum consensu, nam etsi Princeps eas tulerit ad honestatem persuadendam, quæ consistit in exigendo parentum consensu ab ipsis filiis ad coniugalem contractum, non tamen

Sup. hoc supra in Ref. 312.

Sup. hoc supra in Ref. 223. §. 2. ante mediū, & infra in Ref. 244. §. 4.

Sup. hoc supra in Ref. 223. & 224. & infra in Ref. 244. §. 4.

habent